

REPUBLIKA HRVATSKA
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
GRAD DUBROVNIK

Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša

Pred Dvorom 1, 20000 Dubrovnik

tel.: 020/351-811, fax.: 020/351-839

www.dubrovnik.hr, urbanizam@dubrovnik.hr

**PROCJENA POTREBA ZA ODREĐIVANJE PRIORITETNIH PODRUČJA
(OPIS POSTOJEĆEG STANJA, PRIKUPLJANJA O ANALIZA PODATAKA, PRIORITETI)**

1. UVOD

Zaštita okoliša je skup odgovarajućih aktivnosti i mjera kojima je cilj sprječavanje opasnosti za okoliš, sprječavanje nastanka šteta i/ili onečišćavanja okoliša, smanjivanje i/ili otklanjanje šteta nanesenih okolišu te povrat okoliša u stanje prije nastanka štete. Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te georaznolikosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji mogući način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog života i temelj koncepta održivog razvoja.

Zakon o zaštiti okoliša temeljni je zakonski akt koji uređuje: načela zaštite okoliša u okviru koncepta održivog razvitka, zaštitu sastavnica okoliša i zaštitu okoliša od utjecaja opterećenja, subjekte zaštite okoliša, dokumente održivog razvitka i zaštite okoliša, instrumente zaštite okoliša, praćenje stanja u okolišu, informacijski sustav zaštite okoliša, osiguranje pristupa informacijama o okolišu, sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša, osiguranje prava na pristup pravosuđu, odgovornost za štetu u okolišu, financiranje i instrumente opće politike zaštite okoliša, upravni i inspekcijski nadzor, te druga pitanja s tim u vezi. Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske također prenosi 20 direktiva EU, te se utvrđuje okvir za provedbu određenih akata Europske unije, a sadržava i odredbe koje su u skladu s aktom Programa Ujedinjenih naroda za okoliš – Protokolom Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja.

Osnovni sudionici koji se pojavljuju u praksi zaštite okoliša mogu se svrstati u jednu od tri osnovne kategorije: (1) upravna tijela na različitim razinama (državna, regionalna, lokalna), u različitim sektorima (zaštita okoliša, gospodarstvo, infrastruktura,...), s različitim funkcijama (planiranje, provedba, nadzor...); (2) gospodarski subjekti (različita javna i privatna poduzeća); (3) javnost (skupine, pojedinci, udruge).

Organizacije civilnog društva imaju značajnu ulogu u zaštiti okoliša i prirode, posebice ulaskom RH u EU koja potiče razvoj civilnog društva i aktivizma. Udruge za zaštitu okoliša uspijevaju konstruktivno odgovoriti na stvarne probleme u lokalnim zajednicama, te steći povjerenje lokalne zajednice u rješavanju pitanja zaštite okoliša. Osim toga, Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Grada Dubrovnika, u partnerstvu s udrugama organizira edukativne aktivnosti povodom obilježavanja međunarodnih značajnih datuma iz područja zaštite okoliša i prirode, te akcije uklanjanja nepravilno odloženog otpada te uređenja okoliša.

1.1. CILJEVI I SVRHA

Svi zajednički i posebni programi navedenih subjekata imaju zadaću popularizirati i unaprijediti zaštitu okoliša i prirode na prostoru Grada Dubrovnika, obogatiti ponudu za ekološki napredak, i uspostavu održivog razvoja.

Opći cilj je unaprijediti kakvoću okoliša i prirode na prostoru Grada Dubrovnika.

Specifični ciljevi su:

- unaprijediti komunikaciju i suradnju Grada Dubrovnika s neprofitnim organizacijama kao bitnim sudionicima koji sudjeluju u provedbi zaštite okoliša i prirode,
- rješavanje specifičnih lokalnih problema vezano uz zaštitu okoliša i prirode,
- unaprjeđivanje kvalitete življenja šire zajednice,
- jačanje kapaciteta zajednice za održivo upravljanje prostorom kroz sastavnice zaštite,
- okoliša te prirodnih vrijednosti, biološke, krajobrazne i georaznolikosti.

Konačni cilj je uspostava održivog razvoja lokalne zajednice.

2. ANALIZA (OPIS) POSTOJEĆEG STANJA

Analizom postojećeg stanja, koja u sebi sadrži sve elemente, utvrđuju se obilježja i potrebe, kao i mogućnosti i ograničenja prilikom planiranja programa i projekata od interesa za opće dobro odnosno utvrđivanja prioriteta područja.

2.1. Metodologija prikupljanja podataka i izrada

Osnovni izvor podataka za utvrđivanje prioriteta područja prvenstveno se odnosi na izvršenu detaljnu analizu svih značajnih dokumenata, poput zakonskih propisa, razvojnih i strateških dokumenata, i programa svih razina, posebno lokalnih. Nadalje, korišteni su i javno dostupni podaci, ponajprije iz informacijskog sustava zaštite okoliša i prirode (ISZO/ISZP), ali i drugih izvora. Također, analizirani su i podaci o dosadašnjoj suradnji s organizacijama civilnog društva (kvantitativni pokazatelji, obrada statističkih podataka), postojeći projekti/programi istog i/ili sličnog sadržaja, kao i preporuke Povjerenstva za ocjenjivanje programa/projekta iz područja zaštite okoliša i prirode.

2.2. Temeljni dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša

Prema Zakonu, temeljni dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša su: *Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, Plan zaštite okoliša Republike Hrvatske, te programi zaštite okoliša i izvješća o stanju okoliša koji se donose na regionalnoj i lokalnoj razini*. Osim toga, pod dokumentima održivog razvitka i zaštite okoliša u širem smislu podrazumijevaju se i strategije, planovi, programi i izvješća koje se donose prema posebnim propisima u pojedinim sektorima za pojedine sastavnice okoliša i opterećenja.

Dokumenti iz područja zaštite okoliša i prirode Grada Dubrovnika:

- Program zaštite okoliša Grada Dubrovnika za razdoblje od 2018. do 2021. godine („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 20/18.)
- Plan gospodarenja otpadom Grada Dubrovnika za razdoblje od 2018. do 2023. godine („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 9/18.)
- Izvješće o stanju okoliša Grada Dubrovnika za razdoblje 2012. - 2015. godine („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 6/16)
- Izvješće o provedbi Plana gospodarenja otpadom za 2017. godinu („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 16/18)
- Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama za područje Grada Dubrovnika 2016. - 2020. („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 15/16)
- Stručna podloga za određivanje dopuštenih razina buke prilikom održavanja javnih skupova, razonode, zabavnih i drugih aktivnosti na području Grada Dubrovnika
- Strateške procjene utjecaja na okoliš
- Ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš

2.3. Sudionici u provedbi pitanja zaštite okoliša i prirode na području Grada

Dubrovnik

Prema Zakonu, veliki gradovi u svojem djelokrugu uređuju, organiziraju, financiraju i unaprjeđuju poslove zaštite okoliša koji su im Zakonom i posebnim propisima stavljeni u nadležnost, a od lokalnog su značaja za zaštitu i unaprjeđenje stanja okoliša na njihovom području. Za poslove zaštite okoliša u Gradu Dubrovniku nadležan je Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša.

U ustrojstvu Grada djeluje i niz drugih upravnih odjela koji direktno ili indirektno mogu biti od važnosti za zaštitu okoliša, među kojima su: Upravni odjel za izdavanje i provedbu dokumenata prostornog uređenja i gradnje, Upravni odjel za komunalne djelatnosti i mjesnu samoupravu, Upravni odjel za turizam, gospodarstvo i more, Upravni odjel za promet, Upravni odjel za izgradnju i upravljanje projektima, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo, Upravni odjel za gospodarenje gradskom imovinom, Upravni odjel za europske fondove, regionalnu i međunarodnu suradnju, i dr. Grad Dubrovnik osigurava obavljanje komunalnih, gospodarskih i društvenih djelatnosti osnivanjem trgovačkih društava, javnih ustanova i vlastitih pogona.

Grad u većinskom vlasništvu stoga ima niz slijedećih komunalnih poduzeća i ustanova: o Libertas d.o.o. – za gradski i prigradski prijevoz, o Sanitat Dubrovnik d.o.o. – za poslove sanitarne zaštite, o Vodovod Dubrovnik d.o.o. – za poslove vodoopskrbe i odvodnje, o Vrtlar d.o.o. – za poslove uređenja zelenih površina, o Boninovo d.o.o. – za pogrebne poslove, o Čistoća d.o.o. – za prikupljanje i odvoza kućnog i glomaznog otpada, održavanja čistoće javno prometnih površina, održavanja javnih zahoda, o Ragusa parking d.o.o. – za poslove održavanja i naplate parkirnih mjesta, o Javna ustanova "Rezervat Lokrum" - JU za upravljanje Posebnim rezervatom šumske vegetacije „Lokrum“, te o DURA d.o.o. - Razvojna agencija Grada Dubrovnik.

U suvlasništvu Grada su i Luka Dubrovnik d.d., Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Domouprava d.o.o. i Hotel Gruž d.d. Program zaštite okoliša Grada Dubrovnik za razdoblje od 2018.-2021. godine Na području Dubrovnik također se nalaze i ispostave pojedinih državnih tvrtki: o Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za slivove južnoga Jadrana sa sjedištem u Splitu (VGO Split) s Vodnogospodarskom ispostavom (VGI) za mali sliv "Dubrovačko primorje" sa sjedištem u Dubrovniku; o Hrvatske Šume d.o.o, Uprava šuma podružnica Split – Šumarija Dubrovnik; o HEP - Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP-ODS d.o.o.) sa distribucijskim područjem (elektrom) Elektrojug Dubrovnik.

Prema Zakonu, subjekti zaštite okoliša i prirode su i pravne, fizičke osobe. Na području Grada Dubrovnik, pojedine pravne osobe moraju poštovati razne standarde u uvjete za zaštitu okoliša, no, nije registrirana nijedna pravna osoba za izradu i analizu dokumentacije iz područja zaštite okoliša i prirode.

2.4. Organizacije civilnog društva registrirane za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite okoliša i prirode na prostoru Grada Dubrovnik

Prema službenom Registru udruga RH, na području Grada Dubrovnik registrirano je ukupno 682 udruga (*Registar udruga, ožujak 2018.*) od čega je nekoliko udruga aktivno na području zaštite okoliša i prirode. Osim navedenih OCD-ova, od važnosti za zaštitu okoliša i prirode mogu biti i razne strukovne udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, lovačke udruge, ronilački klubovi, ribolovna društva i sl. Zbog nepostojanja stručnih udruga, problematikom zaštite okoliša na području Grada mogu se baviti i udruge koje imaju sjedište u drugim dijelovima RH, Udruga za biološka istraživanja BIOM (Zagreb) i Hrvatsko biospelološko

društvo, HBSD (Zagreb), itd. Pri tome Upravni odjel za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša Grada Dubrovnika kontinuirano surađuje s mnogim od navedenih organizacija civilnog društva kroz projekte Javnog poziva za su/financiranje OCD iz područja zaštite okoliša i prirode ili kroz aktivnosti obilježavanja međunarodnih značajnih datuma iz područja zaštite okoliša i prirode.

Detaljni popis organizacija civilnog društva i su/financiranih projekata/programa s kojima Upravni odjel surađuje od 2014. godine (do danas) može se pronaći na web stranici Upravnog odjela za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu okoliša:

- https://www.dubrovnik.hr/uploads/20180904/udruge_2014_2018.pdf

Udruge s kojima Upravni odjel surađuje su tematske i stručne udruge, koje su potrebne za poslovne iz područja zaštite okoliša i prirode, naročito na očuvanje bioraznolikosti, kao i provedbu aktualnih tema poput klimatskih promjena i uspostavljanja sustava održivog gospodarstva otpadom.

Broj udruga odnosno projekata koje se prijave na Javni poziv je od 19-25, a isti ovisi o raznim faktorima, a ponajviše o lokalnim potrebama i financiranju udruga iz drugih izvora. Naime, ukoliko udruga u trenutku raspisivanja Javnog Poziva, provodi i projekte EU, ista će imati manje vremena i kapaciteta za prijaviti projekte na Javni poziv Upravnog odjela. Ujedno, iz godine u godinu tendencija je smanjenja broja prijavljenih projekata, zbog prevelikih putnih i smještajnih troškova, kao i zbog nedovoljno zaposlenih osoba po udrugama koje bi mogli provoditi administrativne i pravne poslove.

Obzirom da su članovi Povjerenstva za ocjenjivanje projekata/programa iz područja zaštite okoliša i prirode kvalificirane stručne osobe (biolozi, šumari, geografi, geolozi, agronomi i ostali prirodni i znanstveni stručnjaci) prema utvrđenom obrascu kriterija ocjenjuju po strožim i stručnim kriterijima, a u skladu s napisanim projektom. Zadatak Povjerenstva definiran je Poslovníkom o Povjerenstvu, a odnosi se na proučavanje i ocjenjivanje pojedinačno svih zaprimljenih prijava projekata/programa, vrednovanja sukladno uvjetima Javnog Poziva i utvrđenim kriterijima, a kao konačnu ocjena uzima se aritmetička sredina, koja je u konačnici ovisna o zatraženom iznosu za realizaciju projekta.

Ukupan iznos raspoloživih sredstava po Javnom pozivu, kao i okvirni broj projekata/programa rezultat su dosadašnjih iskustava, odnosno broja prijavljenih projekata/programa, broja su/financiranih projekata/programa i ostvarenih iznosa. U obzir treba uzeti da Povjerenstva ponekad odbije projekte/programe ukoliko isti ne ispunjavaju formalno-pravne uvjete, i/ili stručne uvjete, te ukoliko nisu korisni za lokalnu zajednicu.

U strateškim dokumentima iz područja zaštite okoliša i prirode navedene su i mjere i obveze koje se odnose na poboljšanje suradnje Grad i OCD-a.

2.5. Tematska područja

Sastavnice okoliša su: zrak, vode, more, tlo, krajobraz, biljni i životinjski svijet te zemljina kamena kora. Iako se ulažu značajniji naponi za očuvanje okoliša i prirode, pojedine njene sastavnice su i dalje ugrožene promjenama nastalim antropogenim djelovanjem.

Kao najznačajnije prijetnje i pritisci na biološku raznolikost na području Grada Dubrovnika prepoznati su: urbanizacija, neplanska i bespravna izgradnja, turizam, promet, onečišćenje otpadom i otpadnim vodama, unošenje invazivnih vrsta, požari (ljeti, kao posljedica antropogenih ili prirodnih djelovanja), uređivanje i betoniranje morske obale, te nasipavanje

plaža. Kako bi se mogući nepoželjni učinci spriječili, i dalje je potrebno provoditi sustavna istraživanja i praćenja stanja, te izraditi i provoditi akcijske planove zaštite i planova upravljanja. Osim toga, potrebno je uključiti širu javnost ne samo informiranjem, već i aktivnim sudjelovanjem u postupcima zaštite okoliša i prirode, te bolji protok informacija među svim sudionicima.

Detaljan opis tematskih područja, analiza, kao i problemi i pritisci po okolišnim sastavnicama i statistički podaci utvrđeni su Program zaštite okoliša Grada Dubrovnika za razdoblje od 2018. do 2021. godine („Službeni glasnik Grada Dubrovnika“, br. 20/18.), kao i ostalim dokumentima navedenim u poglavlju 2.2.

3. PRIORITETNA PODRUČJA ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

Na temelju prethodno utvrđenog stanja, u sklopu Javnog Poziva, u *Uputama za prijavitelje* navedena su prioritetna područja. **Zakonske obveze i mjere koje su navedene u dokumentima iz područja zaštite okoliša i prirode, ujedno su i neki od prioritetnih područja poziva**, s ciljem povezivanja JLS s organizacijama civilnog društva, ali i uspješne realizacije svih zakonskih obveza te poboljšanja okoliša na području Grada Dubrovnika.

Prema europskim, nacionalnim i lokalnim strategijama, zakonima i smjernicama, težište je na stvaranju uvjeta za održivi razvoj - razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnjice, a da ne ugrožava potrebe budućih generacija. **Zaštita okoliša i prirode spada u red najzahtjevnije aktivnosti koje zadiru u sve aspekte organizacije ljudskog društva.**

Također, trenutno na svjetskoj razini najaktualnije su klimatske promjene i sve vezano za njih, s ciljem sprječavanja negativnih posljedica istih. Obzirom na prostorne specifičnosti, usku i strmovitu obalu, te seizmološki aktivan reljef i kršku geomorfološku strukturu Grad Dubrovnik treba uvrstiti analizu i pojam klimatskih promjena u strateške dokumente, ali i provedbu istih.

Osim klimatskih promjena, u RH najveći problem je uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom, za koji nas vežu zakonske obveze, kao i moguće kazne od strane EU. Upravo zbog toga, jedan od najvažnijih prioriteta je provođenje edukacija o gospodarenju otpadom, kao i idejni projekti vezani za rješavanje istih.

Prijave prijedloga projekata/programa moraju obavezno obuhvatiti jedno od navedenih prioritetnih područja i to u:

A. **PODRUČJE ZAŠTITE OKOLIŠA:**

- Projekti/programi vezani uz klimatske promjene i zaštitu zraka; ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, upravljanje i informacije u području klime i srodnih područja, smanjenje emisije stakleničkih plinova i zaštite ozonskog sloja
- Projekti/programi vezani uz sustavno gospodarenje otpadom; posebice projekti/programi razvrstavanja, ponovne uporabe i recikliranja otpada
- Projekti/programi vezani uz pojam ili koncept održivog razvoja; održivo upravljanje prostorom, učinkovito korištenje okolišnih sastavnica primjenom održivog razvoja, jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za korištenje načela održivog razvoja, unaprjeđivanje kakvoće okoliša, unaprjeđivanje kvalitete življenja šire zajednice
- Projekti/programi obrazovanja, znanosti i istraživanja u zaštiti okoliša
- Projekti/programi tehničke kulture koji se odnose na upravljanje i održivo korištenje sastavnica okoliša i/ili zaštite istih

B. PODRUČJE ZAŠTITE PRIRODE:

- Projekti/programi vezani uz očuvanje biološke raznolikosti
- Projekti/programi vezani uz očuvanje krajobrazne raznolikosti
- Projekti/programi vezani uz očuvanje georaznolikosti
- Projekti/programi unaprjeđivanja prirodnih vrijednosti
- Projekti/programi odgoja i obrazovanja za prirodu

Projekti/programi vezani uz klimatske promjene i zaštitu zraka; ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, upravljanje i informacije u području klime i srodnih područja, smanjenje emisije stakleničkih plinova i zaštite ozonskog sloja, te projekti/programi vezani uz sustavno gospodarenje otpadom; razvrstavanja, ponovne uporabe i recikliranja otpada od posebnog su značaja za Grad Dubrovnik i lokalnu zajednicu.

Projekti/programi koji se prijavljuju na prioritetna područja ovog Javnog poziva mogu biti: pilot projekti/programi, demonstracijski projekti/programi, inovatorski projekti/programi, projekti/programi edukacije i informiranja, projekti/programi kojima se podupire provođenje nekog akcijskog plana ili strategije te pridonose provedbi propisa zaštite okoliša i prirode nacionalnog i europskog zakonodavstva.

Prioritetna područja, ovisno o potrebama i obvezama, mijenjaju se odnosno nadopunjuju prilikom objave javnih poziva. Novitet u prioritetnim područjima su projekti/programi tehničke kulture koji se odnose na upravljanje i održivo korištenje sastavnica okoliša i/ili zaštite istih. Isti je utvrđen na temelju dokumenata, postojećeg projekta Smart City-a, kao i poboljšanja inovativnosti i tehnologije u zaštiti okoliša i prirode.

4. MJERILA USPJEŠNOSTI

Kako bi se provjerilo jesu li izdvajanja sredstava iz Proračuna Grada Dubrovnika za su/financiranje organizacija civilnog društva iz područja zaštite okoliša i prirode opravdana, nužno je svake godine pratiti realizaciju tih programa putem Izvještaja (Opisnog i financijskog, uz priložene račune i bankovne izvode), ocijeniti (validirati) njihovu učinkovitost i važnost za zadovoljavanje potreba građana,

Validiranje programa i ocjena njihove uspješnosti obavlja se izravno, na terenu, u trenutku provođenja pojedinih programskih akcija/manifestacija, ali i detaljnom stručnom analizom obveznih polugodišnjih i godišnjih izvještaja koja će pokazati u kojoj su mjeri predloženi i prihvaćeni programi doista i ostvareni.

U sklopu Izvještaja, potrebno je potkrijepiti projekt statističkim podacima (broj sudionika, dobno-spolna piramida, gospodarska struktura, broj zaposlenih na projektu, broj volontera na projektu, popisna lista, ankete i feed back sudionika, fotodokumentacija, novinski članci,...).

5. ZAKLJUČAK

Uspostava prioritetnih područja zaštite okoliša i prirode podrazumijeva kvalitetnu uspostavu održivog sustava, uspješnu koncepciju, sadržajno i praktično isprepletenih.

Ciljevi koji će se ostvariti sufinanciranjem programa:

- organiziranje različitih projekata/programa iz područja zaštite okoliša i prirode, uspješna realizacija zakonskih obveza i mjera
- poboljšanje sastavnica okoliša
- poboljšanje kvalitete življenja
- održivi razvoj

Prema utvrđenim prioritetnim područjima, utvrđuje se Godišnji plan poziva za sufinanciranje programa i projekata koje provode udruge i druge organizacije civilnog društva.